

הטיפול החשבונאי על ידי המשקיע בהשקעה ביחידות השתתפות במחקר מדעי

גילוי דעת 42 (*)

א. דיון

1. חוק מס הכנסה (הטבות להשקעה בניירות ערך שתמורתם נועדה למחקר מדעי), התשמ"ד-1983 מעניק הטבות מסוימות להשקעה בניירות ערך שתמורתם נועדה לביצוע מחקר על ידי "החברה הזכאית" כמוגדר בחוק. ניירות הערך מוצעים ב"יחידות השתתפות" המורכבות בדרך כלל משני חלקים:

(א) חלק אחד - בשיעור 40% - מייצג אגרות חוב צמודות לדולר של ארה"ב שאינן נושאות ריבית;

(ב) חלק שני - בשיעור 60% - מייצג מניות המקנות אך ורק זכות לקבלת דיבידנד שמקורו בתמלוגים בלבד לתקופה מסוימת או עד לסכום מסוים.

ניירות הערך נרשמים למסחר בבורסה לניירות ערך בתום תקופה מסוימת לאחר סגירת החתימות שבמסגרת תשקיף ההנפקה. הרישום מבוסס בדרך כלל על 40% מסכום התמורה ששולמה בעד ניירות הערך שהונפקו.

2. החוק קובע שתמורת ניירות הערך, שנרכשו במקור על-פי תשקיף, תותר לניכוי לצורכי מס על ידי המשקיע. הוראה זו של החוק מביאה בדרך כלל להקטנת הוצאת המסים על ההכנסה אצל המשקיע בשנת ביצוע ההשקעה.

3. רכישת ניירות הערך במקור במסגרת ההנפקה מורכבת איפוא משני חלקים:
חלק אחד - המייצג נכס - השקעה באגרות חוב;
חלק שני - המייצג בפועל הוצאה.

(*) נתקבל על ידי הוועדה לכללי חשבונאות ודיווח כספי ועל ידי המועצה המקצועית המייעצת בהתאם להחלטות מהימים 19 בפברואר 1986, 2 באפריל 1986, 4 ביוני 1986 ו-2 ביולי 1986 ואושר לפירסום על ידי הוועד המרכזי בהתאם להחלטתו מיום 7 ביולי 1986.

ייתכנו גישות שונות לאופן פיצול סכום הרכישה של ניירות הערך לחלקיו.

להלן שלוש הגישות העיקריות:

3.1 ההשקעה באגרות חוב נרשמת בסכום ששיעורו הוא 40% מהתמורה ששולמה בעד יחידת ההשתתפות והיתרה, בשיעור 60% מהתמורה ששולמה בעד יחידת ההשתתפות, נרשמת במלואה כהוצאה של מסים על ההכנסה (וזאת גם אם שיעור המס של המשקיע שונה משיעור של 60% כנ"ל).

כתוצאה מהרישום האמור, הרי אם שיעור המס החל על המשקיע עולה על 60% יבוא מאליו החסכון הנוסף במס לידי ביטוי כהקטנה של ההוצאה הכוללת של המסים על ההכנסה.

3.2 ההשקעה באגרות החוב תירשם כאמור בסעיף 3.1. הטיפול החשבונאי בהוצאה, בשיעור 60% מהתמורה ששולמה בעד יחידת השתתפות, יהיה כדלקמן:

- סכום השווה לחסכון למעשה במס, הנובע מרכישת יחידת ההשתתפות, אך לא יותר מאשר סכום ההוצאה הנ"ל, ייזקף למסים על ההכנסה.
- הסכום הנותר, אם יהיה כזה, יירשם כהשתתפות בהוצאות מדעי של אחרים.

3.3 ההשקעה באגרות חוב נרשמת בסכום שהוא תוצאה של החיסכון במס בפועל של המשקיע. לפי גישה זו תירשם ההשקעה באגרות חוב בסכום ששיעורו המירבי לא יעלה על 40% מהתמורה ששולמה בעד יחידות ההשתתפות. סכום זה ילך ויקטן ככל ששיעור המס של המשקיע גבוה מ-60%.

ב. המלצות

4. הלשכה מאמצת את הגישה הראשונה המובאת בסעיף 3.1 לעיל.
5. עד למועד רישום של ניירות הערך למסחר בבורסה תוצג ההשקעה באגרות החוב לפי העלות (שנקבעה, כאמור, בסכום ששיעורו הוא 40% מהתמורה ששולמה בעד יחידות ההשתתפות) כאמור או לפי הערכת ההנהלה, כנמוך שבהם. עודף העלות על הערכת ההנהלה יירשם כהפסד מניירות ערך. הערכת ההנהלה תתבסס, בין השאר, על המחירים בימי הפתיחה של המסחר בנייר הערך, לאחר תאריך המאזן.
6. החל ממועד הרישום של ניירות הערך למסחר בבורסה יטופלו אגרות החוב לפי האמור בגילוי דעת 33.
7. החלק מסכום רכישת ניירות הערך שנרשם כהוצאה של מסים על ההכנסה ייכלל בהתאמה למדד המחירים לצרכן של התשלומים שבוצעו, על-פי סעיף 27 (ד) של גילוי דעת 36.

ג. תחולה

8. גילוי דעת זה יחול מיום פירסומו. עם זאת מעודדת הלשכה את יישומו למפרע בדרך התאמה מחדש (RESTATEMENT) של מספרי ההשוואה בגין שנים קודמות.